

R. 2. 21. (साष्टाङ्गं प्रणम 'to fall down on the eight limbs'; see अष्टाङ्ग; दण्डवत् प्रणम 'to bow by throwing oneself down on the ground quite prostrate and flat like a stick placed horizontally, touching the ground at all points; cf. दण्डप्रणाम.) -Caus. (प्रणमयति) To cause to bow down; तामर्चिताभ्यः कुलदेवताभ्यः कुलप्रतिष्ठो प्रणमय्य माता Ku. 7. 27. -2 To bend, incline.

प्रणत p. p. 1 Bending, inclined, stooping. -2 Bowing to, saluting; भृत्यार्तिहं प्रणतपालभवाब्धिपोतम् Bhāg. -3 Humble. -4 Skilful, clever. -5 Crooked.

प्रणतिः f. 1 A bow, salutation, obeisance; तब सर्व-विधेयवर्तिनः प्रणतिं बिभ्रति के न भूयतः Śi. 16. 5; R. 4. 88. -2 Submissiveness, humility, courtesy; स ददर्श वेतसवनाचरितां प्रणतिं बलीयसि समृद्धिकरीम् Ki. 6. 5; निर्जितेषु तरसा तरस्विनां शत्रुषु प्रणतिरेव कीर्तये R. 11. 89. -3 Inclination, bending, stooping.

प्रणमित p. p. 1 Bent, bowed. -2 Offered or given respectfully.

प्रणामः 1 Bending, bowing, stooping. -2 A reverential salutation, obeisance, prostration, bow (used with dat.); as in साष्टाङ्गप्रणाम; Ku. 6. 91; मूर्च्छा प्रणामं वृषभध्वजाय चकार 3. 62; अस्मै प्रणाममकरवम् K. 142. -Comp. -अञ्जलिः a respectful salutation with the hands folded together; Ku. 4. 35; for अष्टाङ्गं see अष्टाङ्ग.

प्रणवः 1 The sacred syllable om; आसीन्महीक्षितामायः प्रणवश्छन्दसांमिव R. 1. 11; Ms. 2. 74; Ku. 2. 12; प्रणवः सवेदेषु Bg. 7. 8; तस्य वाचकः प्रणवः, Pātañjala S. 27; प्राणदः प्रणवः प्रभुः Viṣṇu Sahasranāma. -2 A kind of musical instrument (drum or tabor). -3 An epithet of Viṣṇu or the Supreme Being.

प्रणवकः The Omkāra.

प्रणश 4 P. 1 To perish, die; स्मृतिभ्रंशाद् बुद्धिनाशो बुद्धिनाशात् प्रणश्यति Bg. 2. 63; विद्युत् प्रणाशं स वरं प्रनष्टः Bk. 3. 14. -2 To vanish, disappear. -3 To escape.

प्रणाशः 1 Cessation, loss, disappearance; ज्ञात्वा प्रणाशं तु तदा जयन्तस्य Rām. 7. 28. 21; ध्रुवं प्रणाशः प्रहितस्य पत्रिणः Ki. 14. 9; 13. 33. -2 Death, destruction; भर्तुः प्रणाशादथ शोचनीयम् R. 14. 1.

प्रणाशन a. Destroying, annihilating, removing. -नम् Destruction, annihilation; प्रणाशनाय प्रबलस्य विद्विषः R. 3. 60.

प्रनष्ट p. p. 1 Disappeared, vanished, not to be seen. -2 Lost; Pt. 4. 35. -3 Perished, dead. -4 Ruined, destroyed, annihilated. -5 Escaped. -Comp. -स्वामिक a. प्रनष्टस्वामिकं रिक्तं राजा त्र्यम्बदं निधापयेत् Ms. 8. 30.

प्रणस a. Having a prominent nose, large-nosed.

प्रणाडिका, प्रणाडी 1 Intervention, interposition, medium. -2 Ved. A watercourse, drain.

प्रणाय a. 1 Dear, beloved. -2 Upright, honest, straight-forward. -3 Disliked, disapproved; न प्रणायो जनः कच्चिन् निकायं तेष्वितिष्ठति Bk. 6. 66. -4 Free from passion, indifferent to worldly attachments (विरक्त). -5 Fit, worthy; प्रब्रूयात् प्रणाय्याय वान्तेवासिने Ch. Up. 3. 11. 5.

प्रणालः, -ली, -प्रणालिका 1 A channel, water-course, drain; कौसल्या व्यसृजद् बाष्पं प्रणालीव नवोदकम् Rām. 2. 62. 10; कुर्वन् पूर्णं नयनपयसां चक्रवालैः प्रणालीः Ud. S. 2; Śi. 3. 44. -2 Succession, uninterrupted series. -3 Recension (of a text). -4 Intervention, interposition.

प्रणाशः, -शनम् s. v. प्रणश.

प्रणिगद् 1 P. To declare; समय एव करोति बलाबलं प्रणिगदन्त इतीव शरीरिणाम् Śi. 6. 44.

प्रणिसित a. Kissed.

प्रणिधा 2 U. 1 To place, put or lay down; prostrate; प्रणिहितशिरसं वा कान्तमाद्रांपराधम् M. 3. 12; तस्मात् प्रणम्य प्रणिधाय कायम् Bg. 11. 44. -2 To set, put in, inlay or incase; यदि मणिल्लपुणि प्रणिधीयते Pt. 1. 75 (v. l.). -3 To apply, fix upon, direct towards; भर्तृप्रणिहितेक्षणम् R. 15. 84; Bk. 6. 142. -4 To stretch out, extend; मामाकाशप्रणिहितमुजं निर्दया-श्लेषहेतोः Me. 108; नीवीं प्रति प्रणिहिते तु करे प्रियेण सख्यः शपामि यदि किञ्चिदपि स्मरामि K. P. 4. -5 To send out (as spies). -6 To place or lay in the front. -7 To include, enclose. -8 To employ, use; प्रणिहितमपि चक्षुर्ग्रस्तमुक्तं हिनस्ति U. 5. 13. -9 To resolve. -10 To think.

प्रणिधानम् 1 Applying, employing, application, use. -2 Great effort, energy. -3 Profound religious meditation, abstract contemplation; सोऽपरशत् प्रणिधानेन संततः स्तम्भकारणम् R. 1. 74; 8. 19; V. 2; तपःस्वाध्यायेश्वरप्रणिधानानि क्रियायोगः Pātañjala S; ईश्वरप्रणिधानाद्वा Pātañjala S. 23. -4 Respectful behaviour towards (with loc.); जानामि प्रणिधानं ते वाच्यात् प्रभृति नन्दिनि। ब्राह्मणेभ्यः सर्वेषु गुरुबन्धुषु चैव ह॥ Mb. 3. 303. 19. -5 Renunciation of the fruit of actions (कर्मफलत्याग). -6 Entrance, access. -7 (With Buddhists) A prayer, an entreaty.

प्रणिधिः 1 Observing, spying out. -2 Sending out spies. -3 A spy, an emissary; अध्यापितस्योशनसापि नीतिं प्रयुक्तरागप्रणिधिद्विषस्ते Ku. 3. 6; R. 17. 48; Ms. 7. 153; 8. 182. -4 An attendant, a follower. -5 Care, attention. -6 Solicitation, entreaty, request; 'प्रणिधिः प्रार्थने चरे' Yādava. -7 A method of driving an elephant; Mātanga L. 12. 6. 8. (There are three kinds of प्रणिधिसः by speech, feet and look.)

प्रणिधेयम् 1 Sending spies. -2 Employing, using.

प्रणिहित p. p. 1 Laid on, applied. -2 Deposited. -3 Outstretched, stretched forth; मामाकाशप्रणिहितमुजं निर्दयाश्लेषहेतोः Me. 108. -4 Consigned, delivered, entrusted. -5 Having the attention fixed upon one object, with the mind concentrated, intent; ऋजुः प्रणिहितो गच्छन्नसस्थावर-